

**Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)**

**Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sài Gòn 1998**

--- o0o ---

**Tập 12
Quyển Thứ 299
Hội Thứ Nhất
Phẩm Công Đức Khó Nghe
Thứ 39 - 03**

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Phật mười lực thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Phật mười lực thăm sâu thời chẳng phải Phật mười lực, tánh bốn vô sở úy cho đến mười tám pháp Phật bất cộng thăm sâu thời chẳng phải bốn vô sở úy cho đến mười tám pháp Phật bất cộng vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh pháp vô vong thất thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh tánh hằng trụ xả thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh pháp vô vong thất thăm sâu thời chẳng phải pháp vô vong thất, tánh tánh hằng trụ xả thăm sâu thời chẳng phải tánh hằng trụ xả vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhất thiết trí thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhất thiết trí thăm sâu thời chẳng phải nhất thiết trí; tánh đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí thăm sâu thời chẳng phải đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tất cả đà-la-ni môn thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh tất cả tam-ma-địa môn thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tất cả đà-la-ni môn thăm sâu thời chẳng phải tất cả đà-la-ni môn, tánh tất cả tam-ma-địa môn thăm sâu thời chẳng phải tất cả tam-ma-địa môn vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh quả Dự lưu thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh quả Dự lưu thăm sâu thời chẳng phải quả Dự lưu; tánh quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán thăm sâu thời chẳng phải quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Độc giác Bồ-đề thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Độc giác Bồ-đề thăm sâu thời chẳng phải Độc giác Bồ-đề vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát thăm sâu thời chẳng phải tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề thăm sâu, đầy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề thăm sâu thời chẳng phải chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề vậy.

Lại nữa, Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh sắc khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh thọ tướng hành thức khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh sắc khó so lường thời chẳng phải sắc, tánh thọ tướng hành thức khó so lường thời chẳng phải thọ tướng hành thức vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhãn xứ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh nhĩ tỷ thiết thân ý xứ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhãn xứ khó so lường thời chẳng phải nhãn xứ, tánh nhĩ tỷ thiết thân ý xứ khó so lường thời chẳng phải nhĩ tỷ thiết thân ý xứ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh sắc xứ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh thanh hương vị xúc pháp xứ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh sắc xứ khó so lường thời chẳng phải sắc xứ, tánh thanh hương vị xúc pháp xứ khó so lường thời chẳng phải thanh hương vị xúc pháp xứ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhãn giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhãn giới khó so lường thời chẳng phải nhãn giới, tánh sắc giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường thời chẳng phải sắc giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhĩ giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhĩ giới khó so lường thời chẳng phải nhĩ giới, tánh thanh giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường thời chẳng phải thanh giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tỷ giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tỷ giới khó so lường thời chẳng phải tỷ giới, tánh hương giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường thời chẳng phải hương giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh thiệt giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc, thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh thiệt giới khó so lường thời chẳng phải thiệt giới, tánh vị giới cho đến thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường thời chẳng phải vị giới cho đến thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh thân giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh thân giới khó so lường thời chẳng phải thân giới, tánh xúc giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường thời chẳng phải xúc giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh ý giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh ý

giới khó so lường thời chẳng phải ý giới, tánh pháp giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ khó so lường thời chẳng phải pháp giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh địa giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh thủy hỏa phong không thức giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh địa giới khó so lường thời chẳng phải địa giới, tánh thủy hỏa phong không thức giới khó so lường thời chẳng phải thủy hỏa phong không thức giới vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh vô minh khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu than khổ ưu não khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh vô minh khó so lường thời chẳng phải vô minh, tánh hành cho đến lão tử sầu than khổ ưu não khó so lường thời chẳng phải hành cho đến lão tử sầu than khổ ưu não vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Bồ thí Ba-la-mật-đa khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Bồ thí Ba-la-mật-đa khó so lường thời chẳng phải Bồ thí Ba-la-mật-đa, tánh Tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa khó so lường thời chẳng phải Tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nội không khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bốn tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nội không khó so lường thời chẳng phải nội không, tánh ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không khó so lường thời chẳng phải ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh chơn như khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghi giới khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh chơn như khó so lường thời chẳng phải chơn như, tánh pháp giới cho đến bất tư nghi giới khó so lường thời chẳng phải pháp giới cho đến bất tư nghi giới vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh khổ thánh đế khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh tập diệt đạo thánh đế khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh khổ thánh đế khó so lường thời chẳng phải khổ thánh đế, tánh tập diệt đạo thánh đế khó so lường thời chẳng phải tập diệt đạo thánh đế vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh bốn tĩh lự khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh bốn vô lượng, bốn vô sắc định khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh bốn tĩh lự khó so lường thời chẳng phải bốn tĩh lự; tánh bốn vô lượng, bốn vô sắc định khó so lường thời chẳng phải bốn vô lượng, bốn vô sắc định vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tám giải thoát khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tám giải thoát khó so lường thời chẳng phải tám giải thoát; tánh tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ khó so lường thời chẳng phải tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh bốn niệm trụ khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh bốn niệm trụ khó so lường thời chẳng phải bốn niệm trụ, tánh bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi khó so lường thời chẳng phải bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh không giải thoát môn khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh vô tướng, vô nguyện giải thoát môn khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh không giải thoát môn khó so lường thời chẳng phải không giải thoát môn; tánh vô tướng, vô nguyện giải thoát môn khó so lường thời chẳng phải vô tướng, vô nguyện giải thoát môn vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Bồ-tát thập địa khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Bồ-tát thập địa khó so lường thời chẳng phải Bồ-tát thập địa vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh năm nhãn khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh sáu thần thông khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh năm nhãn khó so lường thời chẳng phải năm nhãn, tánh sáu thần thông khó so lường thời chẳng phải sáu thần thông vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Phật mười lực khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Phật mười lực khó so lường thời chẳng phải Phật mười lực, tánh bốn vô sở úy cho đến mười tám pháp Phật bất cộng khó so lường thời chẳng phải bốn vô sở úy cho đến mười tám pháp Phật bất cộng vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh pháp vô vong thất khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh tánh hằng trụ xả khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh pháp vô vong thất khó so lường thời chẳng phải pháp vô vong thất, tánh tánh hằng trụ xả khó so lường thời chẳng phải tánh hằng trụ xả vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhất thiết trí khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhất thiết trí khó so lường thời chẳng phải nhất thiết trí; tánh đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí khó so lường thời chẳng phải đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tất cả đà-la-ni môn khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh tất cả tam-ma-địa môn khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tất cả đà-la-ni môn khó so lường thời chẳng phải tất cả đà-la-ni môn, tánh tất cả tam-ma-địa môn khó so lường thời chẳng phải tất cả tam-ma-địa môn vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh quả Dự lưu khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh quả Dự lưu khó so lường thời chẳng phải quả Dự lưu; tánh quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán khó so lường thời chẳng phải quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Độc giác Bồ-đề khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Độc giác Bồ-đề khó so lường thời chẳng phải Độc giác Bồ-đề vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát khó so lường thời chẳng phải tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề khó so lường là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề khó so lường thời chẳng phải chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề vậy.

Lại nữa, Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh sắc vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh thọ tướng hành thức vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh sắc vô lượng thời chẳng phải sắc, tánh thọ tướng hành thức vô lượng thời chẳng phải thọ tướng hành thức vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhãn xứ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh nhĩ tỷ thiệt thân ý xứ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhãn xứ vô lượng thời chẳng phải nhãn xứ, tánh nhĩ tỷ thiệt thân ý xứ vô lượng thời chẳng phải nhĩ tỷ thiệt thân ý xứ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh sắc xứ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh thanh hương vị xúc pháp xứ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh sắc xứ vô lượng thời chẳng phải sắc xứ, tánh thanh hương vị xúc pháp xứ vô lượng thời chẳng phải thanh hương vị xúc pháp xứ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhãn giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhãn giới vô lượng thời chẳng phải nhãn giới; tánh sắc giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng, thời chẳng phải sắc giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhĩ giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhĩ giới vô lượng thời chẳng phải nhĩ giới; tánh thanh giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng, thời chẳng phải thanh giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tỷ giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tỷ giới vô lượng thời chẳng phải tỷ giới; tánh hương giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng, thời chẳng phải hương giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh thiệt giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc, thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh thiệt giới vô lượng thời chẳng phải thiệt giới; tánh vị giới cho đến thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng, thời chẳng phải vị giới cho đến thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh thân giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh thân giới vô lượng thời chẳng phải thân giới; tánh xúc giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng, thời chẳng phải xúc giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh ý giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh ý giới vô lượng thời chẳng phải ý giới; tánh pháp giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ vô lượng, thời chẳng phải pháp giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh địa giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh thủy hỏa phong không thức giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh địa giới vô lượng thời chẳng phải địa giới, tánh thủy hỏa phong không thức giới vô lượng thời chẳng phải thủy hỏa phong không thức giới vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh vô minh vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu than khổ ưu não vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh vô minh vô lượng thời chẳng phải vô minh, tánh hành cho đến lão tử sầu than khổ ưu não vô lượng thời chẳng phải hành cho đến lão tử sầu than khổ ưu não vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Bồ thí Ba-la-mật-đa vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Bồ thí Ba-la-mật-đa vô lượng thời chẳng phải Bồ thí Ba-la-mật-đa, tánh Tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa vô lượng thời chẳng phải Tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nội không vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biên dị không, bốn tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nội không vô lượng thời chẳng phải nội không, tánh ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không vô lượng, thời chẳng phải ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh chơn như vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghì giới vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh chơn như vô lượng thời chẳng phải chơn như, tánh pháp giới cho đến bất tư nghì giới vô lượng thời chẳng phải pháp giới cho đến bất tư nghì giới vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh khổ thánh đế vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh tập diệt đạo thánh đế vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh khổ thánh đế vô lượng thời chẳng phải khổ thánh đế, tánh tập diệt đạo thánh đế vô lượng thời chẳng phải tập diệt đạo thánh đế vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh bốn tĩnh lự vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh bốn vô lượng, bốn vô sắc định vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh bốn tĩnh lự vô lượng thời chẳng phải bốn

tĩnh lực; tánh bốn vô lượng, bốn vô sắc định vô lượng thời chẳng phải bốn vô lượng, bốn vô sắc định vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tám giải thoát vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tám giải thoát vô lượng thời chẳng phải tám giải thoát; tánh tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ vô lượng thời chẳng phải tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh bốn niệm trụ vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh bốn niệm trụ vô lượng thời chẳng phải bốn niệm trụ, tánh bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi vô lượng thời chẳng phải bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh không giải thoát môn vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh vô tướng, vô nguyện giải thoát môn vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh không giải thoát môn vô lượng thời chẳng phải không giải thoát môn; tánh vô tướng, vô nguyện giải thoát môn vô lượng thời chẳng phải vô tướng, vô nguyện giải thoát môn vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Bồ-tát thập địa vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Bồ-tát thập địa vô lượng thời chẳng phải Bồ-tát thập địa vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh năm nhãn vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh sáu thần thông vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh năm nhãn vô lượng thời chẳng phải năm nhãn, tánh sáu thần thông vô lượng thời chẳng phải sáu thần thông vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Phật mười lực vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Phật mười lực vô lượng thời chẳng phải Phật mười lực, tánh bốn vô sở úy cho đến mười tám pháp Phật bất cộng vô lượng thời chẳng phải bốn vô sở úy cho đến mười tám pháp Phật bất cộng vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh pháp vô vong thất vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh tánh hằng trụ xả vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh pháp vô vong thất vô lượng thời chẳng phải pháp vô vong thất, tánh tánh hằng trụ xả vô lượng thời chẳng phải tánh hằng trụ xả vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh nhất thiết trí vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh nhất thiết trí vô lượng thời chẳng phải nhất thiết trí; tánh đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí vô lượng thời chẳng phải đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tất cả đà-la-ni môn vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chẳng hành tánh tất cả tam-ma-địa môn vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tất cả đà-la-ni môn vô lượng thời chẳng phải tất cả đà-la-ni môn, tánh tất cả tam-ma-địa môn vô lượng thời chẳng phải tất cả tam-ma-địa môn vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh quả Dự lưu vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa; chẳng hành tánh quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh quả Dự lưu vô lượng thời chẳng phải quả Dự lưu; tánh quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán vô lượng thời chẳng phải quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh Độc giác Bồ-đề vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh Độc giác Bồ-đề vô lượng thời chẳng phải Độc giác Bồ-đề vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát vô lượng thời chẳng phải tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát vậy.

Xá-Lợi-Tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa chẳng hành tánh chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề vô lượng là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Xá-Lợi-Tử! Vì tánh chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề vô lượng thời chẳng phải chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề vậy.

Bấy giờ, Xá-lợi-tử thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế đã rất thẳm sâu, khó lường, vô lượng, khó tin hiểu được, chẳng nên thuyết ở trước tân học Đại thừa Bồ-tát kia. Kia chợt nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu này, tâm họ kinh hoàng khủng bố, nghi hoặc, chẳng nên tin hiểu được, chỉ nên thuyết ở trước bất thối chuyển vị Bồ-tát kia. Kia nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, tâm chẳng kinh hoàng, chẳng khủng, chẳng bố, cũng không nghi hoặc; nghe rồi tin hiểu, thọ trì, đọc tụng, suy nghĩ như lý, vì người diễn nói.

Khi ấy Thiên Đế Thích hỏi Xá-lợi-tử rằng: Thưa Đại đức! Nếu ở trước tân học Đại thừa Bồ-tát thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế có lầm lỗi gì?

Xá-lợi-tử nói: Kiền Thi Ca! Nếu ở trước tân học Đại thừa Bồ-tát thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, kia nghe kinh hoàng, khủng bố, nghi hoặc, chẳng năng tin hiểu hoặc sanh hủy báng. Do đây gây tác tăng trưởng nghiệp, năng cảm đọa ác thú, chìm ba ác thú, ở lâu sanh tử, khó được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vậy nên, chẳng nên ở trước tân học Đại thừa Bồ-tát mà thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế.

Bấy giờ, Thiên Đế Thích lại hỏi cụ thọ Xá-lợi-tử rằng: Thưa Đại đức! Đã có Bồ-tát Ma-ha-tát nào chưa thọ ký nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà chẳng kinh, chẳng khủng, chẳng bố ấy chẳng? Xá-lợi-tử nói: Có. Kiền Thi Ca! Bồ-tát Ma-ha-tát này chẳng lâu sẽ được thọ ký Đại Bồ-đề. Kiền Thi Ca! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, tân học kia chẳng kinh, chẳng khủng, chẳng bố; phải biết Bồ-tát Ma-ha-tát này đã thọ ký Vô thượng Đại Bồ-đề. Dù kẻ chưa thọ ký, bất quá ở chỗ một Đức Phật, hoặc hai Đức Phật, quyết định sẽ được thọ ký Đại Bồ-đề.

Bấy giờ, Phật bảo Xá-lợi-tử rằng: Như vậy, như vậy. Như lời người vừa nói. Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát học lâu Đại thừa, phát lâu đại nguyện, tu lâu sáu thứ Ba-la-mật-đa, cúng dường lâu các Đức Phật, phụng sự lâu các bạn lành; nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, tâm kia chẳng kinh, chẳng khủng, chẳng bố. Nghe rồi tin hiểu thọ trì đọc tụng, suy nghĩ như lý, vì người diễn nói, hoặc như chỗ nói tùy sức tu hành.